

Arbeids- og sosialdepartementet
POSTBOKS 8019 DEP
0030 OSLO

Vår dato 26.05.2014
Vår referanse 14/012894-2
Deres dato
Deres referanse 14/910

Utkast til forskrifter i forbindelse med innføring av ny uførepensjon i offentlig tjenstepensjon (overgangsregler, inntektsprøving og samordning) - høring

Statens pensjonskasse (SPK) viser til høringsnotat av 21. mars d.å. I lys av forskriftsutkastet dukker det opp enkelte spørsmål som fortsatt har behov for avklaring, selv om disse ikke er direkte berørt av dette høringsnotatet. Det anses likevel hensiktsmessig å synliggjøre disse problemstillingene i denne forbindelse. Blant annet gjelder dette forståelsen av lovens § 29. Nedenfor følger våre merknader og spørsmål.

Overgangsregler

Det framgår av overgangsreglene (forskrift om overgangsregler for uførepensjon) § 3 a at uførepensjon med en lavere uføregrad enn 20 prosent skal videreføres. Dette er tilfeller som ikke ville fått innvilget uførepensjon etter de nye reglene, eller hvor uførepensjonen ville falt bort underveis som følge av for høy inntekt. En person som arbeider 81 prosent og har 19 prosent uførepensjon på overgangstidspunktet, får dermed videreført ytelsen. Vi forstår forslaget, sammenholdt med loven, slik at enhver økning av inntektsevnen etter 1. januar 2015 i nevnte eksempel vil medføre at uførepensjonen faller bort. Det bør imidlertid avklares om bortfallet skal skje ved at saken/uføregraden i slike tilfeller vurderes på ny, slik at ytelsen dermed faller bort i medhold av § 27 tredje ledd siste punktum, eller om ytelsen faller bort i henhold til § 29 femte ledd.

Vi har for øvrig ikke merknader til overgangsreglene.

Regler om reduksjon av uførepensjon på grunn av inntekt og om etteroppgjør

Det framgår av høringsnotatet at departementet forutsetter at det ikke er behov for å forskriftsfeste omfattende regler om inntektsprøving og etteroppgjør. SPK mener at det er uheldig at forskriftene til folketrygdloven avviker fra forskriften til tjenstepensjonslovene på andre punkter enn der det er hensikten at praktiseringen skal være forskjellig. Ulikheter og avvikende detaljeringsgrad kan skape uklarhet om hva som skal gjelde. For eksempel er det for uføretrygd gitt regler om tidspunkt for

etteroppgjør, etteroppgjør ved dødsfall, meldinger og vedtak, og unnlattelse av etteroppgjør ved inntekt kun i de første av årets måneder. Videre avviker ordlyden noe i de to forskriftene. I utkastet til § 4 andre ledd brukes uttrykket «inntektsgrense» mens det i utkast til § 3-3 fjerde ledd for folketrygden benyttes uttrykket «beløpsgrense». Videre sies det i § 4 at pensjonen skal reduseres når inntekten overstiger inntektsgrensen, mens det for uføretrygden sies at pensjonen skal reduseres fra første krone. SPK ønsker at forskriftene formuleres likt i så stor grad som mulig, og at man benytter samme detaljeringsnivå og ordlyd der reglene er ment å være like. Når det gjelder bestemmelsene om hvilende pensjonsrett, anses det imidlertid ikke nødvendig med tilsvarende regler i tjenstepensjonsforskriften, da disse rettighetene er knyttet til folketrygdytelsen.

Når det gjelder bestemmelsene om reduksjon og etteroppgjør, (§§ 4 og 5), vil vi innledningsvis knytte noen kommentarer og spørsmål til lovens § 29.

§ 29 - inntektsbegrepet

Det fremgår av § 29 tredje ledd at som inntekt etter første og andre ledd regnes pensjongivende inntekt. Tilsvarende presisering er ikke gjort for uttrykket «inntekt» etter fjerde og femte ledd. Dette reiser spørsmål ved om et annet inntektsbegrep skal anvendes etter disse bestemmelsene. SPK legger likevel til grunn at det er det samme inntektsbegrepet som skal anvendes gjennomgående i paragrafen. Det er dette som gir best mening i forhold til lovens øvrige bestemmelser. Det vises f.eks. til § 27 hvor inntektsevnen skal vurderes i forhold til inntektsgivende arbeid generelt. Det innebærer bl.a. at SPK-lovens inntektsbegrep, jf. SPK-loven § 11 og kapitalinntekter ikke er bestemmende for inntektsbegrepet i § 29.

§ 29 femte ledd – samlet inntekt før uførhet

Uførepensjonen faller bort når inntekten utgjør mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet. SPK har lagt til grunn at uttrykket «samlet inntekt før uførhet» tilsvarer den samlede pensjongivende inntekten (dvs ikke bare inntekt i medlemspliktig stilling) som vedkommende hadde forut for uføretidspunktet. I folketrygdloven er uttrykket «inntekt før uførhet» foreslått endret i ny § 12-9 i Prop 66 L (2013-2014). I proposisjonen kan vi ikke se at forholdet til SPK-loven er nevnt. Dette reiser spørsmål ved om de to uttrykkene skal ha ulikt innhold.

§ 29 femte ledd – stopp av pensjonsutbetaling

Når inntekten utgjør mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet, skal det ikke utbetales pensjon. Sammenholdt med § 31 siste ledd er det naturlig å forstå bestemmelsen slik at retten er i behold inntil det er avgjort om medlemmet beholder retten til opprinnelig uføregrad etter folketrygdloven § 12-9 tredje ledd. Etter dette tidspunktet vil det være avgjørende om medlemmet har hvilende rett i folketrygden, og om det er meldt fra til SPK om den hvilende retten.

For uføre som bare har ytelse fra SPK, følger det motsetningsvis av § 30 siste ledd at det ikke skal være en hvilende rett. Vi stiller derfor spørsmål ved om den underliggende retten til uførepensjon faller bort for godt når 80 prosent grensen er overskredet, eller om inntektsoverskridelsen bare medfører utbetalingsbortfall i den perioden inntektene er av denne størrelsen. SPK har lagt opp til at medlemmet kan melde fra om lavere inntekter senere og få tilbake utbetalingen i samsvar med endrede inntektsopplysninger. Ved hyppige bortfall og/eller markante økninger kan det være aktuelt å revurdere ytelsen etter § 27, jf. § 31 a.

Vi legger til grunn at både NAV og SPK skal treffe vedtak om stans i utbetaling av ytelse når inntektene overskrider 80 prosent av inntektsgrensen.

Til forskriften §§ 4 og 5

Det følger av forskriften § 4 at pensjonen kan reduseres jevnt gjennom året, selv om inntekten varierer, basert på opplysninger for hele året. Ordlyden «jevn reduksjon» er uklar. Videre forstår vi intensjonen med bestemmelsen slik at den samme regelen bør gjelde etter at inntekten har økt, men deretter synker igjen og er ujevne gjennom året. Vi foreslår derfor følgende omformulering av andre punktum:

Dersom pensjonisten har meldt fra om endret forventet inntekt gjennom et kalenderår, kan pensjonsordningen endre den månedlige pensjonen med et like stort beløp hver måned gjennom den gjenværende del av kalenderåret, selv om inntekten varierer gjennom året.

Det følger av § 4 første punktum at pensjonen skal reduseres når inntekten i et kalenderår overstiger inntektsgrensen fastsatt etter tjenstepensjonslovene. Dersom et medlem melder fra om inntekt over inntektsgrensen i inneværende kalenderår, kan reglene forstås slik at reduksjonen bare gjelder inneværende kalenderår, og at pensjonen økes til det opprinnelige igjen ved inngangen til neste kalenderår. Alternativt kan medlemmets inntektsopplysninger forutsettes å gjelde framover i tid, inntil det gis melding om noe annet. SPK legger opp til å praktisere bestemmelsen slik at reduksjonen vedvarer inntil medlemmet gir beskjed om endringer.

Det følger videre av loven og forskriftene at det kun er inntektsopplysninger fra medlemmet som gir grunnlag for å justere en løpende ytelse. Opplysninger fra tredjemann (SPK-arbeidsgivere, øvrige arbeidsgivere, NAV mv.) kan dermed ikke benyttes som grunnlag for å redusere en løpende ytelse. Hvorvidt det kan gi grunnlag for å stoppe en ytelse, behandles nedenfor. SPK legger derfor til grunn at det ikke er noen forventning fra departementet om at det skal utvikles systemløsninger eller utføres kontroller av at medlemmets innmeldte inntektsopplysninger er korrekte. Dette er en annen løsning enn den NAV har valgt, som også vil benytte inntektsopplysninger fra EDAG.

SPK finner det i den sammenheng riktig å påpeke at SPK på alle områder er pålagt så langt praktisk mulig å minimalisere feilutbetalinger og avskrivninger av feilutbetalte krav. Tildelingsbrevet stiller også eksplisitte krav om dette. På tross av lovens pålegg om at medlemmet har en plikt til å opplyse om forventet inntekt, er det rimelig å anta at dette neppe vil skje fullt ut. I lys av at det heller ikke vil belastes renter på eventuelle krav i etteroppgjøret, vil det faktisk være et økonomisk insentiv til å melde inn en for lav forventet inntekt. Det er en påregnelig konsekvens at en del krav vil måtte avskrives.

SPK vil i den nære fremtid ikke ha tilgang til EDAG. SPK vil derfor i utgangspunktet ikke ha tilgang til inntektsinformasjon utover den medlemmet selv har oppgitt, som setter pensjonskassen i stand til å gjennomføre en konsekvent stopp av utbetalinger i hht § 29, justere månedlige ytelser iht forskriften, eller varsle medlemmer om at de innmeldte inntektsinformasjon kan lede til etteroppgjør av en viss størrelse. SPK ser det ikke hensiktsmessig å pålegges en plikt til å utvikle systemer for å innhente ytterligere inntektsinformasjon fra andre kilder enn medlemmet, utover de opplysninger man allerede mottar.

SPK vil likevel påpeke det faktum at løpende lønnsinformasjon fra medlemsvirksomheter medfører at SPK vil kunne sitte med informasjon fra et medlems arbeidsgiver som viser at medlemmets egeninnmeldte inntektsopplysninger er feil, og at den utbetalte ytelsen er for høy. SPK legger til

grunn at det er ønskelig at dette først korrigeres i etteroppgjøret. SPK har likevel til intensjon å utvikle en viss elektronisk varslingstjeneste til de medlemmer som kan nås elektronisk, ikke bare for å minimalisere potensielle avskrivninger, men for å unngå at medlemmet uforvarende settes i en vanskelig posisjon pga. uventede krav i etteroppgjøret.

SPK vil i denne forbindelse reise spørsmål ved om lønnsinformasjon fra SPKs kunder kan benyttes som grunnlag for å *stanse* ytelsen etter § 29 femte ledd, eller om det også i slike situasjoner kun skal tas hensyn til et medlems egne innberetninger (eventuelt ferdiglignet inntekt). Dette er etter vår oppfatning en noe annen situasjon enn den løpende justeringen, da det i slike tilfeller ikke lenger foreligger rett til utbetaling av uførepensjon. Forslaget om at det kun er et medlems meldinger som skal legges til grunn, bør etter vår oppfatning forstås slik at dette bare gjelder for den løpende *justeringen* av ytelsen. Dersom det har tilkommet opplysninger fra tredjemann som viser at det ikke lenger er riktig å utbetale uførepensjon, mener vi at det vil være uriktig å fortsette å utbetale uførepensjonen fram til ferdiglignet inntekt foreligger, eller til at medlemmet selv har meldt fra. Vi legger opp til å kunne anvende opplysninger fra tredjemann dersom det oppstår en slik situasjon, med mindre departementet har innvendinger til dette.

Tilbakebetalingskrav

Det følger av § 30 at medlemmet skal opplyse om forventet inntekt og om endringer i inntekten, og at for mye eller for lite utbetalt pensjon skal gjøres opp i ettertid. Dersom opplysningene er korrekte, blir det ikke nødvendig med etteroppgjør. SPK legger til grunn at det uansett må foretas en etteroppgjøringsberegning i alle saker der medlemmet har eller var forventet å ha inntekt. Det er ikke minst grunn til å tro at medlemmene ikke vil treffe helt presist med sine inntektsanslag.

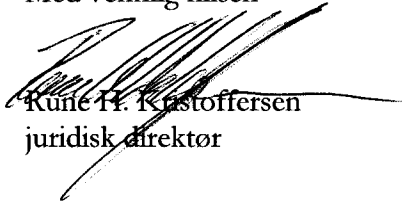
Når det gjelder motregning og trekk i fremtidig ytelse, se § 5 tredje ledd, forutsetter vi at det fortsatt skal være utgangspunktet at SPK fremmer et tilbakebetalingskrav på hele beløpet, og at motregning foretas i de tilfellene der medlemmet ikke betaler tilbake frivillig. Dersom det blir aktuelt å motregne, mener SPK prinsipielt at det ikke er naturlig å legge samme rimelighetsvurdering til grunn for motregning av en tilleggsytelse, som for den grunnleggende ytelsen fra folketrygden. I utgangspunktet burde det derfor kunne vært trukket i hele ytelsen fram til beløpet er betalt. Vi viser herunder til at feilutbetalingen kan skyldes bevisst manglende innrapportering om økt inntekt, og at medlemmet i den forutgående perioden har hatt både inntekt og en for høy løpende ytelse. Dersom det likevel skal settes en øvre grense, er 10 prosent for lavt. Ved beløp av en viss størrelse, og der for mye pensjon kumuleres over år, vil det gå svært lang tid før beløpet er nedbetalt. Det vil uansett bli tatt hensyn til øvrige regler om innkreving, som setter grenser for hvor mye som kan trekkes. Vi foreslår at øvre grense ikke settes lavere enn 25 prosent, som gjelder for de øvrige ytelsene fra SPK. Det er hensiktsmessig med like tilbakekreivingsregler for de ulike typer ytelser.

Øvrige tilbakemeldinger:

I perioden mellom 62 og 65 år kan man ikke kombinere offentlig AFP med uføreytelser fra folketrygden. Personer som er mindre enn 50 prosent uføre, kan imidlertid ha rett til både uførepensjon fra SPK og offentlig AFP. I slike situasjoner samordnes i dag disse to ytelsene etter reglene i samordningsloven, jf. §§ 19 og 23. Dersom reglene videreføres uendret, vil den nye uførepensjonen (som i det gitte tilfellet ytes med uføregrad x 69 prosent av pensjonsgrunnlaget + ¼ G) bli samordnet med AFP etter de gjeldende reglene i §§ 19 og 23. Siden dagens samordningsfordeler allerede er innbakt i den nye uførepensjonen, synes det ikke hensiktsmessig å videreføre dagens regler for disse tilfellene. Medlemmet vil i så fall først bli kompensert for ¼ G i

forbindelse med beregningen av uføreytelsen (justert for uføregrad) – deretter vil et tilsvarende beløp bli holdt utenfor samordningen med AFP.

Med vennlig hilsen

Rune H. Kristoffersen
juridisk direktør

Olaug Kristine Bakke
seniorrådgiver